

Van de redactie

In dit nummer weer vele bijdrages over wandelen en wandelbelangen in Nederland. De boerenlandpaden staan in Nederland onder druk doordat het Rijk de financiering en regeling heeft verschoven naar de provincies. Twee artikelen overgenomen uit het tijdschrift Landwerk zijn gewijd aan deze boerenlandpaden. Een aantal onverharde wandelpaden in Nederland (dreigen weer te) verdwijnen. Lopend Vuur bericht hierover. Daarnaast zijn weer de nodige wandelroutes en wandeltips opgenomen voor de leden om een mooie wandeling te maken.

Op de adresdrager voor de verzending vraagt onze penningmeester om de contributie over 2012 over te maken. Gelet op de kosten, sturen we geen acceptgirokaart op, dus graag via deze oproep de bijdrage voor 2012 voldoen. Wil je meepraten over de toekomst van onze vereniging kom dan op de algemene ledenvergadering van 12 mei. De agenda is in dit nummer opgenomen. Bijdrages voor het volgende nummer zijn als altijd weer welkom op redactielopendvuur@tevoet.nl. Ook tips voor artikelen blijven welkom!

De redactie wenst je veel lees- en wandelplezier!

Nieuwe website van TeVoet in de lucht

Vanaf februari 2012 is de nieuwe website van TeVoet, www.tevoet.nl, in de lucht. Dankzij het vele werk van Fred Triep is er nu een nieuwe website. Voor een deel kon gebruikt gemaakt worden van de site die ons overleden lid Martien Veth had gebouwd, maar die door zijn overlijden niet operationeel is geworden. Fred heeft de laatste versie van het programma Joomla geïnstalleerd, waardoor we helemaal 'state of the art' zijn. Met deze website zijn we in staat om sneller berichten te plaatsen. Vooral voor acties als de oproep tot tekenen van de petitie voor behoud van het wandelpad over de oude spoorbaan bij Wilnis als mede voor de petitie om de Amsterdamse Waterleidingduinen fietsvrij te houden is een website het aangewezen middel omdat we daardoor niet afhankelijk zijn van de verschijningsdata van het blad Lopend Vuur.

Houd ook de agenda in de gaten, hier staan aankondigingen van wandelingen genoemd. Zowel wandelingen door onze vereniging, als mede wandelingen van organisaties die verwant zijn aan onze vereniging. Ook hier is een digitale agenda in het voordeel ten opzichte van een papieren versie in het tijdschrift. Het is de bedoeling dat we een digitale nieuwsbrief kunnen gaan versturen aan de leden die dit wensen. Je kunt vast je email adres hiervoor opgeven. Ideeën voor de website zijn welkom bij Fred Triep of Rien van den Berg. Ook berichten die op de website kunnen worden geplaatst zijn bij hen welkom. In de loop van het jaar hopen we meer leden publicatieright te geven voor de website. ■

I N H O U D

Aankondiging algemene ledenvergadering	3
Houtmanpad bedreigd	4
Barrière bij Soesterberg verdwenen	6
Botondes	7
Wandelen op de beleidsagenda	8
Boer Aantjes beleeft plezier aan de wandelaars	10
Wandeling wandelnetwerk Ommen	12
Nieuwe CROW publicaties	13
Wandelnetwerk Vechtdal breidt zich uit	14
Wandelroute Wilnis	16
Wandeling Reeuwijkse Plassen en Wiericke verbonden	18
Westerkwartierpluspad	20
West-Brabants routenetwerk, een gemiste kans	22
Activiteitenkalender	23
Eruit gelicht	24

Lopend Vuur is het ledenblad van TeVoet, vereniging van wandelaars. Het verschijnt drie keer per jaar.

TeVoet, vereniging van wandelaars

- voor meer en betere onverharde wandelmogelijkheden
- voor behoud en herstel cultuurhistorische paden
Ons motto, 'onverhard van dorp tot dorp'.
Meer informatie op www.tevoet.nl. TeVoet is aangesloten bij de Stichting Wandelnet.

Het lidmaatschap van TeVoet bedraagt € 15,00 per jaar. Het lidmaatschap wordt automatisch verlengd, tenzij vóór 1 november schriftelijk is opgezegd bij de ledenadministratie

Redactie Lopend Vuur

Redactieadres: Koningin Emmastraat 51, 4205 BL Gorinchem, tel. 0183 622300, redactielopendvuur@tevoet.nl

Ledenadministratie

Voor verhuizingen, aanmelden nieuwe leden:
Ledenadministratie TeVoet, Postbus 1376, 3500 BJ Utrecht, ledenadministratie@tevoet.nl (Hans Dannis, tel. 0522-260205)

Secretariaat

Secretariaat TeVoet, Postbus 1376, 3500 BJ Utrecht, info@tevoet.nl (Dirk van Kekem, tel. 030-2210759)

Contactpersonen in de regio

TeVoet werkt met contactpersonen in de regio:

Groningen: Paul Wesselius, Regentessestraat 73, 9717 MG Groningen, tel. 050-3120917, [groningen@tevoet.nl](mailto: groningen@tevoet.nl)

Drenthe: Paul Wesselius, Regentessestraat 73, 9717 MG Groningen, tel. 050-3120917, drenthe@tevoet.nl

Friesland: Ben Rutten, Greate Buorre 15, 9024 EJ Weidum, tel. 058-2519299, friesland@tevoet.nl

Flevoland: Jan Frederik Lubbers, Siriusstraat 3, 8303 ZZ Emmeloord, tel. 0527-697706, flevoland@tevoet.nl

Utrecht: Ineke Thierauf, Vlasstraat 14, 3572 TT Utrecht, tel. 030-2730658, [utrecht@tevoet.nl](mailto: utrecht@tevoet.nl)

Noord-Holland: Fred Triep, Zonhovenstraat 29, 1066 MA Amsterdam, tel. 020-6155502, [noord-holland@tevoet.nl](mailto: noord-holland@tevoet.nl)

Gelderland: Nico Vlasveld, Everwijnlaan 11, 6816 RC Arnhem, tel. 026-4457852, mobiel 06-12534316, gelderland@tevoet.nl

Zuid-Holland: Eeffien Huizing, Bernhardlaan 10, 2851 XD Haastrecht, tel. 0182501483, [zuid-holland@tevoet.nl](mailto: zuid-holland@tevoet.nl)

Zeeland: [zeeland@tevoet.nl](mailto: zeeland@tevoet.nl)

Limburg: [limburg@tevoet.nl](mailto: limburg@tevoet.nl)

Noord-Brabant: Harry Benschop, Loveren 33, 5111 TA Baarle-Nassau tel. 013-5902960 of 06-12498305, [noord-brabant@tevoet.nl](mailto: noord-brabant@tevoet.nl)

Bestuur TeVoet

Dirk van Kekem, secretaris, [info@tevoet.nl](mailto: info@tevoet.nl), (Tuinstraat 54, 3732 VM De Bilt, tel. 030-2210759)
Hans Dannis, penningmeester, [ledenadministratie@tevoet.nl](mailto: ledenadministratie@tevoet.nl), (Ruskenstuk 11, 7943 JL Meppel, tel. 0522-260205)
Harry Benschop (Loveren 33, 5111 TA Baarle-Nassau, tel. 013-5902960)

Aan deze Lopend Vuur werkten mee:

Harry Benschop, Bert van den Berg, Rien van den Berg, Geert van Duinhoven, Eeffien Huizing, Jeroen Jacobse, Jan Henk van der Kolk, Frederik Jan Lubbers, Frans Meijdam, Bart Pijnenburg, Jannie Reinders, Marijke van Steenis, Fred Triep, Paul Wesselius, Wim van Wijk.

Vormgeving en opmaak: Sanders Et Van Dam Reclame, Utrecht

Volgend nummer verschijnt in augustus 2012. Inleveren kopij vóór **15 juli 2012**.

Foto's omslag:

- ❶ toekomst boerenlandpaden onzeker
- ❷ nieuwjaarswandeling Reeuwijkse plassen en Wiericke verbonden
- ❸ actiewandeling tot behoud wandelpad over spoorbaan

Uitnodiging tot bijwonen van de Algemene Ledenvergadering

te houden op zaterdag 12 mei 2012

Locatie

Hoofdkantoor van het Nederlands Dagblad, Hermesweg 20, 3771 ND Barneveld

Bereikbaar

Per auto: vanaf de E30, afrit 16 (N 303 en 305), zuidwaarts, eerste mogelijkheid na spoor rechtsaf.

Per openbaar vervoer: vanuit Amersfoort of Wageningen per trein: uitstapen Barneveld-Noord, kantoor is binnen gezichtsafstand

Aanvang

11.00 uur, inloop vanaf 10.30 uur

Agenda

1. Opening/vaststelling agenda
2. Jaarverslag bestuur (wordt op aanvraag toegezonden per e-mail of brief)
3. Financiële aangelegenheden (stukken worden ter plaatse uitgereikt)

- 3.a financieel jaarverslag 2011
- 3.b verslag kascommissie
- 3.c financiële situatie van de vereniging
- 3.d begroting 2012
4. Bestuursaangelegenheden:
 - 4.a samenstelling bestuur: in elk geval is aftredend Dirk van Kekem (secretaris); benoeming nieuwe bestuursleden - er zijn 3 kandidaten
 - 4.b benoeming nieuwe kascommissie

Pauze, met broodjes

5. Gedachtewisseling over toekomstige samenwerking met de koepelorganisatie Wandelnet: kansen, mogelijkheden en eisen die wij daaraan moeten stellen
6. Bijpraten
7. Sluiting ca 15.30 uur

N.B.: deze bijeenkomst wordt dus niet gecombineerd met de belangenbehartigersdag van Wandelnet.

In verband met de maaltijdvoorziening wordt u verzocht zich **vóór 1 mei** aan te melden bij Dirk van Kekem, tel. 030-2210759, [info@tevoet.nl](mailto: info@tevoet.nl), daarbij graag ook dieetwensen aangeven (incl. vegetarisch). ■

Amsterdamse Waterleidingduinen

Jeroen Jacobse schreef in het december nummer van Lopend Vuur dat het project fietspad weer terug bij af is. Zowel het aangedragen alternatief door de klankbordgroep als de dienstwegvariant waren afgevalen vanwege milieu/flora en fauna overwegingen.

Nu dreigen er toch weer fietspaden door de duinen aangelegd te worden. In de beheersvisie AWD 2012-2022 wordt gesproken over fietspaden die langs de gebiedsranden lopen. Hiermee dreigt toch weer 'fietspadisering' van de Amsterdamse Waterleidingduinen. Op de site van www.tevoet.nl heeft een oproep gestaan om een petitie te tekenen tegen het realiseren van fietspaden in het gebied. Ook Wandelnet waar onze vereniging bij is aangesloten, heeft zijn bezorgdheid in een brief aan de gemeenteraadsleden van Amsterdam uitgesproken.

Foto: Fred Triep.

Haarlems Houtmanpad bedreigd

Fietspad wordt aangelegd ondanks protesten

Op 22 december 2011 heeft de gemeente Haarlem, ondanks protesten, definitief besloten een fietspad aan te leggen naast het historische Houtmanpad. Een voorbeeld van 'fietspadisering' waartegen Wandelnet, Wandeloverleg Noord-Holland en omwonenden – naar nu blijkt tevergeefs – in het geweer kwamen

Fietsen wordt gedoogd

Zo hield de Stichting Behoud Houtmanpad e.o. op zaterdag 17 september een manifestatie, waarbij een petitie werd aangeboden aan de Haarlemse wethouder Rob van Doorn (GroenLinks) en is er ruimschoots gebruik gemaakt van de verschillende inspraakmogelijkheden.

De historie

Het Houtmanpad maakt deel uit al eeuwenlang bestaande verbinding tussen de zee en de stad Haarlem, waarlangs de Zandvoortse vissersvrouwen hun vangst naar de markt brachten. Tegenwoordig is dit rustieke schelpenpad onderdeel van het Hollands Kustpad (LAW5-2/3). Al sinds 2002 bestonden er plannen voor een fietsverbinding langs het pad. Tot voorkort strandden deze op een gebrek aan middelen, totdat in maart 2011 een

krediet voor de voorbereiding beschikbaar werd gesteld. Eind juni werd door de gemeente Haarlem een voorontwerp (VO) ter inzage gelegd. Zowel Stichting Wandelnet (v/h Wandelplatform/LAW) als het Wandeloverleg Noord-Holland (WONH) dienden zienswijzen in. Daarnaast werd de Stichting Behoud Houtmanpad e.o. opgericht, die actie voert onder het motto 'Houtmanpad is mooi zat'. Deze stichting heeft onder meer als doel 'het behoud van het landelijke en historische karakter van het Houtmanpad en omgeving'.

De plannen

Uit het VO bleek dat naast het schelpenpad een fietspad zou worden aangelegd. De gemeente streefde ernaar fiets- en voetpad zoveel mogelijk gescheiden te houden, maar op een drietal plaatsen lukte dat niet en werd het fietspad over het bestaande wandelpad geleid, bijvoorbeeld bij het tunneltje onder de N208. Voor de aanleg van het pad is het onder andere nodig bomen te kappen, nieuwe bruggetjes aan te leggen en de naastgelegen Brouwersvaart op één punt te versmallen. Het zou gaan om een recreatief fietspad met een breedte van zo'n 3,5 meter. Doel: 'een nieuwe goede verbinding voor de kust- en strandrecreatie' te creëren, waardoor een 'aantrekkelijke en grotendeels vrij van autoverkeer liggende fietsroute' ontstaat.

Bezwaren en protesten

De bezwaren van Wandelnet en WONH betroffen ten eerste de veiligheid. Met name op de drie plaatsen waar fiets- en voetpad zouden samenvallen, is die voor de voetgangers onvoldoende gegarandeerd. Daarnaast is de verwachting dat wrijving en irritatie ontstaat tussen de verschillende gebruikers vanwege de toename van (fiets)verkeer en de toenemende druk van fietsers en andere gebruikers op het hele pad. Wandelnet wees er ook op dat het pad in de weglegger de status 'wandelpad' heeft, die door het ontwerp gewijzigd zou worden in 'fietspad'. Een statusverandering met cultuurhistorische gevolgen! Gebruik als fietspad wordt nu al gedoogd. Eigen waarneming leert dat er volop gefietst wordt, niet in de laatste plaats door dezelfde(?) buurtbewoners die tegen de aanleg protesteren. Het WONH vreest voor de handhaving van het recreatieve karakter van het fietspad, waarbij bromfietsen en scooters niet zijn toegestaan. Het pad zal naar verwachting een aanzuigende werking hebben voor wat betreft fietsverkeer, waardoor de beleving en de veiligheid van de wandelaar in het geding komt. Concluderend stelde het WONH dat zij 'vanuit wandeloogpunt bij voorkeur zien dat het Houtmanpad als exclusief wandelpad wordt hersteld. Fietsen blijft verboden en wordt geweerd en het

pad wordt uit het fietsknooppuntennetwerk verwijderd. Zowel Wandelnet als het WONH was overigens zo realistisch om, als er dan toch een fietspad moet worden aangelegd, suggesties te geven hoe dit op een zo wandelvriendelijk mogelijke manier kan gebeuren. De Stichting Behoud Houtmanpad ten slotte plaatste op internet een petitie die uiteindelijk door meer dan 2.500 mensen werd ondertekend. En op zaterdag 17 september werd een manifestatie gehouden met ruim 150 deelnemers, waarbij de petitie (toen nog met 2380 handtekeningen) werd aangeboden aan de Haarlemse wethouder Rob van Doorn (GroenLinks).

Het vervolg en het besluit

Alle inspraakreacties werden vervolgens gebundeld in een inspraaknotitie, die weer leidde tot een definitief ontwerp (DO). Daarin waren enkele wijzigingen aangebracht ten opzichte van het VO. Deze veranderingen betroffen een gescheiden voet- en fietspad, versmalling van het fietspad, materiaalkeuze van het fietspad en behoud van het schelpenpad. Aan enkele bezwaren was daarmee (deels) tegemoetgekomen; andere, zoals de betwisting van de noodzaak en de hoge kosten, bleven buiten beschouwing. Het DO werd op 8 december 2011 in de commissie Beheer besproken. Het Haarlems Dagblad sprak de dag daarop van een emotionele, lange commissievergadering. "De emoties liepen weer hoog op. Dat kwam ook omdat de tribune [...] stampvol zat met voor- en tegenstanders van het plan." Een meerderheid bleek echter voor en dat zo kwam het dat de gemeenteraad op 22 december 2011 akkoord ging.

Reactie

Op de website van de Stichting Behoud Houtmanpad e.o. verscheen de volgende mededeling: "Het college heeft zich 22 december 2011 uitgesproken over het definitieve ontwerp Houtmanpad. Ondanks diverse moties zal dit plan ten uitvoer

Het Houtmanpad is een voetpad en onderdeel van een LAW route

gebracht worden." In haar reactie aan gemeenteraad en wethouder citeert de Stichting royaal en met instemming uit de kersttoespraak van koningin Beatrix, bijvoorbeeld over het omgaan met de aarde, de bescherming van natuur en milieu. Zij eindigt haar brief met de gemeenteraad "veel wijsheid toe te wensen in het jaar 2012 en het inzicht dat langs het Houtmanpad geen fietspad nodig is". ■

Marijke van Steenis

- De geschiedenis van voorontwerp tot besluit is na te lezen op www.haarlem.nl/houtmanpad.
- de Stichting Behoud Houtmanpad e.o. is te vinden op: <http://houtmanpad.wordpress.com>. Hierop is ook een link geplaatst naar de tekst van de petitie en de brief aan de gemeenteraad.

Het tunneltje onder de N208 (en het te vervangen bruggetje)

Het verrukkelijk gelegen Overveen en Bloemendaal. Literaire wandelingen

De Haarlemse Neerlandicus Wim Vogel stelde een aardig boekje samen onder de titel 'Het verrukkelijk gelegen Overveen en Bloemendaal. Literaire wandelingen' (Haarlem, 2009. ISBN 978-94-90071-01-1).

In zes wandelingen voert hij de lezer langs plaatsen die in oudere en nieuwere literaire werken zijn beschreven, met uitvoerige citaten. De laatste van de zes draagt de titel 'Van Kraantje Lek naar het Houtmanpad'. Daarin citeert hij onder andere Lillian Blom, de weduwe van schrijver Louis Ferron. Zij sprak overigens ook op de protestbijeenkomst van 17 september jl. In haar boek 'De tuinkamer' beschrijft zij de laatste weken van haar echtgenoot, die in 2005 overleed. Over het Houtmanpad: 'Blauwe maandag, strijk-en-zet. Half twee de deur uit. Het schuim bij voorbaat al op de lippen, richting stad, via het Houtmanpad, dat het Ramplaankwartier met de stand verbindt. Een mooie wandeling langs de sloot die weer uitkomt op de Brouwersvaart'. Dit citaat wordt gevolgd door een van Ferron zelf, die beschrijft hoe hij de nachtelijke terugtocht aanvaardt, met de nodige drank in het lijf: 'En dat ik de nacht, volgend op die middag, voor het eerst zwalkend en met een hoofd vol onbegrepen verdriet langs het Houtmanpad huiswaarts keerde...! Alleen al hierom is het Houtmanpad het waard om behouden te blijven!

OM TE LOPEN

- Zoals gezegd maakt het Houtmanpad deel uit van het Hollands Kustpad, de samenvoeging van het vroegere Visserspad (LAW 5-2) en het Duinen Polderpad (LAW 5-3).
- Het Houtmanpad is ook opgenomen in het aardige boekje van Wim Vogel: 'Het verrukkelijk gelegen Overveen en Bloemendaal. Literaire wandelingen' (zie kader).

Barrière bij Soesterberg opgeheven

Nu grazen schapen langs de startbaan

In ons blad Lopend Vuur berichten we vaak (helaas) over barrières die er zijn of gaan ontstaan voor de wandelaar die verhinderen om een langere wandeling te maken door twee gebieden die aan elkaar grenzen. Nu eens goed nieuws: de grote barrière die er was bij Soesterberg toen de vliegbasis er was, is er niet meer.

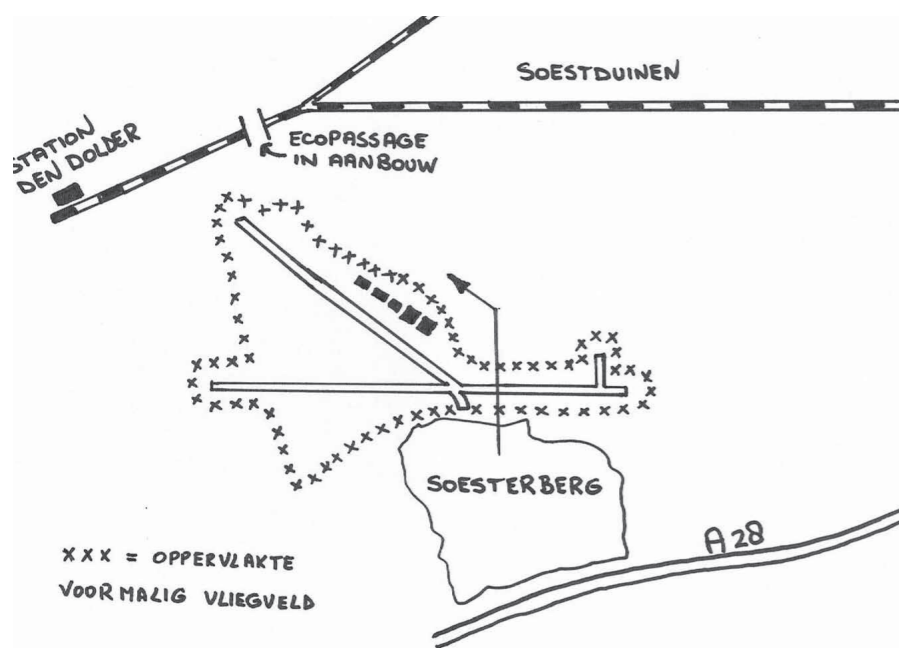
In het verleden moest je een flinke tijd om de vliegbasis lopen om deze alsnog te passeren. Door het vliegtuiglawaai was dit niet echt kwaliteit van wandelen. Na het

wegvallen van de spanningen tussen Oost en West Europa is de vliegbasis in 2008 gesloten. Vanaf 2009 is er gewerkt aan een Ruimte-

lijk Plan Vliegbasis Soesterberg. Realisatie van het plan zal enige jaren kosten, maar vandaag de dag kan je van Soesterberg de vliegbasis al oversteken, waarbij je de landingsbaan kruist.

Zo is het mogelijk geworden om bijvoorbeeld een mooie wandeling te maken vanaf station Bunnik naar station Den Dolder, zoveel mogelijk door het groen. TeVoet liep deze route met behulp van de wandelkaart van Trage Paden van de Utrechtse Heuvelrug. Op deze wandelkaart zijn alle trage paden getekend, zodat je zelf je route kan samenstellen.

Nog een barrière minder in de toekomst Er wordt gewerkt aan een ecopassage over het spoor bij Den Dolder. In november 2011 waren de eerste grondwerkzaamheden gestart en inmiddels zijn de eerste palen geslagen. Deze ecopassage wordt ook toegankelijk voor wandelaars en fietsers. Hierdoor is er in de toekomst weer een barrière minder in dit gebied. Nu moet je een flinke omweg langs het spoor maken om de spoorlijn over te kunnen steken om verder in de bossen rondom Lage Vuursche te kunnen lopen. Er wordt nog wel een voorbehoud gemaakt: als het recreatief medegebruik de ecologie teveel verstoort, wordt het medegebruik beëindigd. ■

Botondes, een ramp voor wandelaars

Overal duiken ze op, het nieuwste speeltje van de weg aanleggers, de botonde. Een schematisch plaatje van een botonde bij Gieten is te zien in figuur 1. Op dit plaatje van een wel heel extreme botonde is goed te zien hoe ver het lopen is om vanuit Gieten te voet de weg N34 over te steken en de gebieden aan de overkant, die tot wandelen noden, daarvoor te gaan gebruiken.

Er is trouwens alleen een fietspad, zoals bij veel van dergelijke botondes. Voetgangers moeten kennelijk door deze barrière afgestopt worden. Er is een autotunnel een 1,5 km lopen naar het noorden toe. Daar kun je de N34 onderdoor via de

Eexterweg; voor wandelaars een (te groot) eind verderop.

Wat komt de wandelaar tegen

Laten we een denkbeeldige wandelaar volgen op zijn tocht van Gieten naar het bos aan de overzijde. Om van de Oelenboom naar de Nijsslootweg te komen moet er bijna een km over asphalt, langs en over snel voortrazende auto's gelopen worden. Via de verscheidene honderden meters lange brug kun je de N34 beneden goed zien liggen. Maar liefst 3 rotondes passeer je, met 6 plekken waarop een afslag moeten worden overgestoken. Je hebt steeds geen voorrang en moet afwachten of een aanstormende auto het plein zal blijven rondrennen of zal afslaan (slechts de helft van de automobilisten geeft dat aan). Dat alles, lopend over een fietspad.

Een dergelijke rotonde bevindt zich ook dichtbij Groningen. De lay-out is hier – gelukkig – minder weids dan bij Gieten, maar als je rond beide botondes wandelt (over alleen het fietspad) zijn er maar liefst 7 oversteekpunten.

Het is wel duidelijk dat bij een botonde alleen naar de belangen van automobilisten is gekeken. Hoewel ik – als automobilist – niet dol ben op al die rotondes en botondes, die je tegenwoordig tegen kunt komen.

Paul Wesselijs

rechts Gieten, links het buitengebied

Wandelkaartenmarkt.nl opgeheven

De site www.wandelkaartenmarkt.nl is helaas opgeheven. Op deze site kon je je niet meer gebruikte wandelkaarten aan iemand anders aanbieden. Het kostte de maker teveel tijd en hij kon geen partij vinden die de site wilde voortzetten. Helaas, voor alle wandelkaarten die een tweede leven wilden beginnen. Uiteraard zijn er nog andere algemene aan-en verkoopsites waar je de kaarten aan zou kunnen bieden, maar deze was specifiek gericht op wandelkaarten.

Wandelen op de beleidsagenda

Hoe zorg je er voor dat er in krap zeven jaar tijd 1000 kilometer wandelpad bij komt in het landelijk gebied? Daarvoor maak je een regeling, een uitvoeringsorganisatie, afspraken met financiers. Maar na zes jaar stopt het rijk opeens met de regeling en moeten provincies, Wandelnet, boeren, wandelaars nieuwe geldbronnen zien te vinden om de boerenlandpaden te betalen. Wellicht via de reguliere natuurregeling, het Gemeenschappelijk landbouwbeleid of iets heel nieuws?

Wandelaars kunnen tevreden zijn

In zeven jaar is er 350 kilometer onverhard wandelpad bijgekomen. Een mooie score in een tijd dat er juist ook veel onverharde paden zijn verdwenen als gevolg van infrastructuur, woningbouw, bedrijventerreinen etc. Minder goed nieuws voor de wandelaars is dat de regeling al weer dreigt op te

houden en de paden in sommige gevallen weer dicht zullen gaan. Achter de leuke romantische paadjes gaat een wereld van beleid schuil. In 2006 bracht toenmalig landbouwminister Cees Veerman het Meerjarenprogramma Vitaal Platteland uit. Wandelen en recreatie hebben in het programma de nodige aandacht: "De toegankelijkheid van het landelijk gebied voor recreatief gebruik wordt onder andere versterkt door het realiseren en in stand houden van landelijke, aaneengesloten routenetwerken voor wandelen (4.750 km), fietsen (4.500 km) en varen (4.400 km)." In het programma is ook specifiek aandacht voor boerenlandpaden: "In de Tweede Kamer is eind 2005 besloten tot de realisatie van 1.000 km extra 'wandelen over boerenland'. Het rijk neemt het initiatief om samen met de provincies hier invulling aan te geven. De provincies zullen hierbij de regierol vervullen. Het rijk overweegt het rijksbudget voor de periode 2007-2013 (€1,5 mln.) op te nemen in het ILG." Veerman was erg gecharmeerd van het concept boerenlandpaden. Eind 2006 opende hij het eerste Boerenlandpad in het Land van Altena. De Boerenlandpad-regeling betrof een beheervergoeding: de

boer ontvangt 45 cent per jaar per strekkende meter wandelpad over zijn of haar land. Kosten voor de aanleg moesten uit andere potjes komen. Op basis van 1000 km zou het beheer dus elk jaar 450.000 euro kosten. Minder dan 40.000 euro per provincie.

1000 km in zeven jaar

Globaal betekenen deze 1000 km de openstelling van ongeveer 85 km wandelpad over agrarische grond per provincie. De provincies hebben deze taak opgenomen in de Provinciale Meerjarenprogramma's 2007-2013 en dus ook geld gereserveerd. Daarnaast is geld beschikbaar gesteld voor een vergoeding voor de meters boerenlandpad die onderdeel uitmaken van de Lange Afstand Wandelroutes (LAW's). Sinds 2006 heeft Wandelnet een deel van de uitvoering op zich genomen: via een pilot in 2006 en vanaf 2007 via de ILG. Er is een website ontwikkeld met uitleg over de regeling. Initiatiefnemers konden bij Wandelnet een aanvraag indienen voor financiering. Wandelnet beoordeelde de aanvraag en deed een deel van de administratieve afhandeling. De ervaring van de afgelopen jaren is dat er vervolgens de nodige verschillen zijn ontstaan per aanvraag en per provincie. Drie provincies (Noord-Brabant, Limburg en Zeeland) hebben zelf de regeling uitgevoerd, dus zonder tussenkomst van Wandelnet. Sommige provincies doen eigenlijk alleen maar zaken met agrarische natuurverenigingen of andere lokale organisaties, anderen ook met individuele boeren. Sommige provincies, zoals Gelderland, hebben de regeling helemaal niet of nauwelijks opengesteld voor aanvragen. Andere provincies hebben ook nog eens, naast de boerenlandpadregeling, het SNL-pakket voor openstelling (LO4.01) gebruikt voor de beheersvergoeding aan boeren voor wandelpaden. Ook de provinciale regelingen voor groen-blauwediensten zijn in enkele gevallen gebruikt voor vergoedingen aan boeren voor het openstellen van landbouwgrond. Uit het overzicht van de werkwijzen en plannen van de provincies blijkt de verscheidenheid aan aanpak. Het doel van 1000 km is niet gehaald: per december 2011 blijft de teller steken op 350 km.

Regeling stopt?

In 2011 kwam de klad in het project. Staatsecretaris Bleker schortte de afspraken tussen provincies en rijk op. Het werd snel duidelijk dat er geen rijksgeld meer zou gaan naar recreatieve opgaven, dus

ook geen geld meer voor de pot waaruit ook de boerenlandpaden betaald werden. Daar komt nog eens bij dat Wandelnet na zes jaar uitvoering, bedenkingen had bij de constructie waarbij deze organisatie als betaalloket optreedt voor provincies en rijk. Het geheel was ingewikkeld geworden omdat de aanvragen over veel schijven gingen (boer, agrarische natuurvereniging, Wandelnet, provincie), elke provincie maatwerk eiste en het daardoor inefficiënt en te duur was geworden. In ieder geval zal er iets moeten veranderen om de boerenlandpaden in de been te houden. Wandelnet stelt daarom drie mogelijkheden voor: via de SNL, via de vergroening van het EU gemeenschappelijk Landbouwbeleid of via (een mix van) provinciale, gemeentelijke en/of andere decentrale oplossingen.

Optie 1 via SNL

Provincies kunnen ten eerste het SNL landschapspakket LO4.01 (zie kader) openstellen. Het voordeel van deze methode is dat boeren direct de aanvraag doen volgens een systematiek waarmee zij vertrouwd zijn. Uitvoering van de subsidieregeling komt daarmee in handen van Dienst Regelingen. De wandelroutes met boerenlandpaden hebben vaak een collectief karakter, een stukje boerenlandpad van niks naar nergens heeft geen zin. Met andere woorden, om een mooie route te realiseren is over het algemeen de medewerking van meerdere boeren nodig, onderlinge afstemming en een lokale organisatie die optreedt als routebeheerder. Dit vereist een extra toets die wellicht lastig is om bij Dienst Regelingen neer te leggen. Een lokale routebeheerder of een collectief van

boeren zou deze rol wel op zich kunnen nemen. Dit kan aansluiten bij de huidige initiatieven rondom certificering van collectieven zoals agrarische natuurverenigingen die zich inzetten voor het collectief weidevogelbeheer.

Optie 2 via vergroening van EU-beleid

De boerenlandpaden kunnen ook een plek krijgen in het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) dat in 2014 van kracht wordt. Het ministerie van EL&I en de Europese Unie zijn namelijk bezig met de invulling van het GLB en het is duidelijk dat de hoogte van de inkomensvoetstukken voor boeren gekoppeld wordt aan het leveren van maatschappelijke diensten. Dit zijn bovenwettelijke maatregelen die boeren nemen ten behoeve van een maatschappelijke vraag (bijvoorbeeld agrarisch natuurbeheer) en waarbij sprake is van marktfalen. Openstelling van boerenland voor wandelaars is in feite zo'n maatschappelijke dienst. Maar of het dat gaat halen, hangt van meerdere zaken af. Zo is het de vraag hoe groot de vrijheid is die lidstaten krijgen om de maatschappelijke diensten zelf in te vullen. In Brussel wordt steeds meer gesproken over 'vergroening' als maatschappelijke dienst. Kan daar het openstellen van boerenland onder vallen?

Optie 3 via decentraal maatwerk

Een heel ander optie is om juist te zoeken naar andere of 'gemengde' financiering zonder EU of rijksbijdrage. Het beheer van klompelpaden in Eemland zijn grotendeels gefinancierd door een landschapsfonds dat is gevuld door gemeenten en private partijen. In de Gelderse Vallei zijn het de gemeenten die de overeenkomsten

met de boeren sluiten en hen de beheervergoeding betalen. De vergoeding voor wandelpaden in Wijk en Wouden worden ook voor een groot deel betaald door gemeenten in de regio. De boerenlandpaden zouden een belangrijk onderdeel kunnen worden van de groen-blauwe diensten. Steeds meer provincies en ook gemeenten hebben namelijk geld ter beschikking om boeren tegen betaling extra aan landschaps- en natuurbeheer te laten doen. Brabant heeft een provinciale regeling voor groene diensten. Maar ook daar ligt initiatief en verantwoordelijkheid bij gemeenten en waterschappen waarna de provincie ook een duit in het zakje doet. Vaak wordt gepleit voor een bijdrage van private partijen. Waarom zou het pannenkoekenrestaurant, dat duidelijk profijt heeft van het ommetje over het weiland, niet meebetalen aan de vergoeding voor de boer? Daar hebben we tot nu toe echter geen voorbeelden van kunnen vinden. Of misschien moeten we in Nederland wel veel meer denken aan een constructie zoals in Engeland waar boerengrond en natuurgebieden in principe open staan voor wandelaars. Een vergaande stap die al sinds jaar de dag wordt bepleit door wandelaarsvereniging Nemo. Zij pleiten voor meer vrijheid voor wandelaars, meer rechten en meer mogelijkheden om vrije wandelingen te maken. ■

*Bart Pijnenburg (Wandelnet)
Geert van Duinhoven (Landwerk)*

Artikel overgenomen uit het blad Landwerk met toestemming van Landwerk en Wandelnet

Boer Aantjes beleeft plezier aan wandelaars in zijn weiland

Laat maar komen!, was de reactie van Jan Aantjes toen de voorzitter van de Agrarische Natuurvereniging Den Hâneker inventariseerde welke boer belangstelling had om zijn land open te stellen voor wandelaars. Die vraag kwam – al weer ruim tien jaar geleden – van Eef Boeve, tegenwoordig padcoördinator van het Floris V-pad voor de Stichting Wandelnet.

Het boerenlandpad avant la lettre is er gekomen, tot genoegen van de wandelaars, Aantjes en Boeve. Daarom zaten de boer en de coördinator in januari weer om de tafel van de sfeervolle oude boerderij onderaan de Lekdijk in Streefkerk. Nu om over verlenging van het contract te spreken.

Het Nederlandse Floris V-pad loopt van Amsterdam naar Parijs. 'Hoe gaat dat met zo'n pad?', stelt Eef Boeve (78) de retorische vraag, om hem vervolgens zelf te beantwoorden. 'Als je hebt gezorgd dat het pad er komt, ga je na een tijdje kijken waar verbeteringen mogelijk zijn. Welnu, bij Schoonhoven steekt het pad de Lek over en voert dan een groot gedeelte over de tiendweg naar de molens van Kinderdijk. Na een paar kilometer tiendweg wil je als wandelaar wel eens wat anders en vandaar dat wij indertijd dat verzoek aan de agrarische natuurvereniging Den Hâneker richtten.'

'Daar was en ben ik nog lid van', neemt Jan Aantjes (51) het over. 'Dus toen die vraag ter sprake kwam, heb ik gezegd dat ik daar wel voor voelde. Niet lang daarna is Boeve een keer op bezoek gekomen en hebben we gekeken wat de wensen waren en wat er mogelijk was.'

Dwars door de weilanden

Daar is uitgekomen dat de wandelaars nu ruim een kilometer dwars door de

weilanden van de Alblasserwaard lopen, soms nieuwsgierige koeien achter zich aan krijgen, dan weer kieviten of grutto's zien opvliegen, maar altijd kunnen genieten van het weidse polderlandschap. 'En daar beleeft ik dan weer plezier aan', zegt Aantjes. 'Als mensen zeggen hoe mooi ze het vinden of dat ze het waarderen dat ze over mijn land mogen lopen, geeft mij dat ook weer voldoening. Ik vind ook dat wij boeren moeten beseffen dat wij het grootste deel van Nederland beheren en dat je daar best eens iets voor terug mag doen. Bovendien vind ik het leuk om af en toe eens een praatje te kunnen maken, hoewel... er zijn ook wandelaars die je zonder boe of ba voorbijlopen.'

Voorwaarden

In het contract dat Aantjes en Boeve namens Wandelnet ondertekenden, staat dat Aantjes het pad 10 jaar lang moet openstellen en dat hij er ook voor moet zorgen dat het pad toegankelijk is. 'Dat betekent dat ik ervoor moet zorgen dat de hekken makkelijk te openen en te sluiten zijn of dat er een stile is. En er moeten bordjes bij komen te staan dat wandelen toegestaan is. Plus hier en daar nog een paaltje met een roodwit schildje erop.'

Een echt pad heeft hij niet hoeven aanleggen. 'Nee hoor, ze lopen gewoon door het weiland in een rechte lijn naar de brug met het volgende weiland en uiteindelijk

naar de Middenpolderweg, waar ze mijn land weer verlaten. Wie wil mag in het gras bij de slootkant gaan zitten; dan kunnen ze genieten van de bloemenpracht, want ik doe ook aan slootkantbeheer. Ik denk er zelfs over om een bankje neer te zetten, ze bewijzen mij tenslotte ook wel eens een dienst. Er is wel eens iemand teruggekomen om te vertellen dat er een schaap in de sloot zat.'

Vervelende ervaringen heeft Aantjes in al die jaren niet gehad. 'Lange afstandwandelaars vormen toch een selecte groep. Ze hebben geen honden bij zich, doen allemaal netjes het hek achter zich dicht, nee, ik kan niet zeggen dat ik wel eens spijt heb gehad dat ik ja heb gezegd! Anderzijds is het ook niet zo dat er bij de stichting Wandelnet enthousiaste reacties zijn binnengekomen sinds de route is gewijzigd en nu door het weiland van Aantjes loopt. Boeve: 'Meestal krijgen we alleen maar reacties als er iets niet klopt.' Intussen heeft Aantjes wel de indruk dat het pad in trek is bij wandelaars. 'Ik zie toch bijna elke dag wel wandelaars, 's zomers natuurlijk meer dan in de winter, maar ook vorige week, toen het toch bepaald geen lekker weer was, zag ik er een paar lopen.'

Nieuw contract

Inmiddels zijn de tien jaar die in het contract stonden voorbij. Eind vorig jaar is Aantjes benaderd over voortzetting van het contract. 'Daar heb ik weer ja op gezegd! Maar blijft hij daarbij, nu de boerenlandregeling stopt en hij dus geen vergoeding meer krijgt? 'O, daar heb ik nog niets van gehoord! En ook Boeve kan niet zeggen of beëindiging van de regeling nog gevolgen heeft voor Aantjes. 'Ik weet niet beter of de subsidie loopt gewoon door.' Maar in feite doet dat er voor mij ook niet toe', gaat Aantjes verder. 'Als je hier alleen aan mee zou doen voor het geld, moet je het niet doen. Hou me ten goede, ik zou het jammer vinden als de vergoeding stopt, maar ik ga er wel mee door. Trouwens, waar praten we over? Ik krijg per jaar 45 cent voor elke strekkende meter. Voor mij weegt zwaarder dat ik, in een tijd waarin boeren vaak alleen maar in verband gebracht worden met bio-industrie, megastallen, Q-koorts en noem maar op, mensen ook een andere kant van het boerenbedrijf kan laten zien! ■

Wim van Wijk

Artikel overgenomen uit *Landwerk met toestemming van Landwerk en Wandelnet*

OM TE LOPEN

Het park van Huis te Manpad is alleen in excursieverband te bezoeken. In het voorjaar, vanaf 4 februari tot 29 mei op dinsdag om 14:00 uur en zaterdag om 10:00 uur. Van zaterdag 2 juni tot 13 oktober is het park alleen op zaterdag opengesteld om 10:00 uur. Op deze tijdstippen staat er aan de poort een gids klaar, die een rondleiding verzorgt en vertelt over de planten en dieren en de rijke geschiedenis van deze goed bewaarde buitenplaats. Aanmelden voor deze excursies is niet nodig en er worden geen kosten berekend. Het huis zelf is particulier bewoond, evenals de overige woningen op het terrein en zijn derhalve niet te bezichtigen.

2012 het jaar van de historische buitenplaatsen Huis te Manpad open- gesteld na vijf jaar restauratiewerk

De buitenplaats Huis te Manpad aan de Herenweg 9 te Heemstede opent vanaf zaterdag 4 februari weer haar poorten. Huis te Manpad is een eeuwenoude buitenplaats en behoort tot de mooiste historische parken in Nederland met goed bewaarde overblijfselen van tuinaanleg uit de zeventiende eeuw. Vooral de slangenmuur met fraai leifruit is bekend. Deze muur is de langste in zijn soort in Europa.

Restauratie voltooid.

Het grootschalig restauratieproject van Huis te Manpad, in 2006 begonnen, is nu praktisch voltooid. Tuin en park zijn in een periode van vijf jaar voor een groot deel in de oorspronkelijke staat teruggebracht. Deze winter is verder uitvoering gegeven

aan het hakhoutbeheer. Ook wordt de houten z.g. Zwitserse brug weer geheel hersteld. Verder zullen alle beelden en ornamenten dit jaar worden gerestaureerd. ■

Tekst: Harry Benschop

Foto's: Pieter Dhont en Ivo Alserda

De stinsvegetatie

Eigenaar van Zwarteweg wint juridische strijd in hoger beroep

In het december nummer 2011 in het artikel Ontwikkelingen in de wandelregio West-Friesland was ook de zaak Zwarteweg opgenomen. De gemeente Heerhugowaard sommeerde de eigenaar het pad te herstellen. In eerste instantie won de gemeente de zaak bij de rechter, maar de eigenaar ging in beroep. In beroep is nu de eigenaar in het gelijk gesteld.

Hieronder een stukje van de motivering van de Raad van State: Voorts betoogt [appellant] terecht dat het college niet aanmerkelijk heeft gemaakt dat de Zwarteweg voorafgaand aan het bij de rechtbank bestreden besluit gedurende 30 achtereenvolgende jaren voor een ieder toegankelijk is geweest. Uit de brieven van wandelaars over de afsluiting van de Zwarteweg, die het college vanaf 2004 heeft ontvangen, en uit de verklaringen en foto's van omwonenden die het college in hoger beroep heeft overgelegd, blijkt dat niet. De betreffende brieven en verklaringen zijn hiervoor te algemeen en zien voorts niet op de gehele periode van 30 jaar. Daarnaast volgt uit een van de verklaringen die het college heeft overgelegd dat in de jaren '60 de toenmalige eigenaar een houten

hek met prikkeldraad heeft geplaatst en men over dit hek moest klimmen om op de Zwarteweg te komen. Voorts heeft [appellant] verklaringen overgelegd van voorgaande eigenaren van het perceel waarover de Zwarteweg loopt, waaruit volgt dat de Zwarteweg in ieder geval tot 1994 afgesloten is geweest met een gazen hek met puntdraad en dat na 1994 de toenmalige eigenaar dat hek heeft vervangen door een draaihek. Dat de Zwarteweg in de periode tot 1994 door wandelaars werd gebruikt ondanks dat die in de betreffende periode met een hek was afgesloten, zoals het college in zijn verweerschrift bij de rechtbank heeft gesteld, maakt niet dat die voor een ieder toegankelijk was. Een hek met puntdraad dient immers juist ter afsluiting van een weg.

Met dit vonnis lijkt het erop dat een eigenaar die zijn perceel afsluit met een hek, later goed weggkomt, als de openbaarheid moet worden vastgesteld. Een teleurstellende uitspraak, het lijkt erop dat je jaar voor jaar of maand voor maand moet bewijzen dat het pad in de periode van 30 jaar toegankelijk was. Een zeer enge interpretatie van de wet. ■

Route wandelnetwerk Ommen

Witharen – Ommen (17 tot 19 km)

HOE ER TE KOMEN

OV: Vanaf station Hoozevee en Ommen met buslijn 31 Ommen-Hoozevee vv (Qbuzz), niet op zondag.

Eigen vervoer: Parkeren bij eindpunt station Ommen of Ommen Markt (bushalte Markt), verder met OV naar startpunt Eetcafé-zalencentrum De Buren, Balkersweg 55, 7738 PA Witharen
Bushalte Tolhuisweg (lijn 31 Ommen-Hoozevee vv)

1. Paarse route, vanaf start tot U19.

Met de rug naar het café RA over het fietspad. Volg de paarse route. Bij U34 RD. Na 330 m, waar de weg een breed water kruist LA, de Leiding.

Nu 1,3 km de asfaltweg volgen. Bij U35 RD. Steeds het water rechts houden. De route gaat bij huisnummer 3/3A RD over in een halfverharde weg, die graspad wordt. Volg dit pad 1,8 km langs U25 en U24.

Steek de asfaltweg over en ga RD bij U 22. Na 400 m bij U 21 LA, smal pad door bosje tussen heideveld en paardenwei. Bij U20 LA langs heideveld.

Einde pad RA en meteen LA brede bosweg in. Op asfaltweg LA, volg de weg met de bocht mee naar rechts. Bij U23 RD, Witharenweg.

Na huisnummer 37 RA het bos in. Volg het bospad met een bocht naar rechts en naar links. U komt uit bij een brede sloot. Hier LA en voor de afrastering weer LA. Loop langs het raster. Bij zitbank Varsenerveld met uitzicht op hei en vennen bocht naar

rechts volgen en langs raster tot einde pad bij U18. Hier RA, bruggetje over, U19.

2. Rode route, U19 tot eerste routepaal na U12.

Verlaat nu de paarse route en ga RD, de rode route. Volg de grasweg langs de bosrand 1,1 km tot de asfaltweg. Op asfaltweg (Dwarsdijk) RA. Steek de Oude Woestendijk over en ga bij U12 RD het bos in, onverhard. Bij schuine kruising RD het bos in. (Voor afkorting: bij U12 LA oranje route via S26 volgen tot S28. Bij S28 RD onverharde veldweg die uitkomt in Varsen. Zie punt 8)

3. Geen routekleur, van eerste routepaal na U12 tot paal met blauwe pijl.

Ongeveer 100m verder, waar drie routes, ook de rode, voor de afsluitpaal naar rechts een smal bospad ingaan, de brede zandweg RD blijven volgen en zijwegen negeren.

4. Blauwe route, van paal met blauwe pijl tot U15.

Waar de weg een duidelijke bocht naar rechts maakt, RD op de blauwe route, graspad. Wordt na ongeveer 10 meter een bospad. Einde pad LA (geen routepaal aanwezig) en met de bocht mee naar rechts tot U14.

(Voor afkorting: bij U14 LA Hessenweg). Oranje route via S23, S20 naar S21. Daar LA, over het betonpad (De Ziel) tot S28. Zie verder bij punt 9)

5. Bij U14 RA. Einde bosweg bij asfaltweg LA, Hasselerweg. Deze weg, met links bungalowpark Calluna, volgen tot brug en U15. (Voor horeca voor de brug LA, 350m)

6. Gele route, U15 tot S24.

Over de brug en RD zandweg met fietspad in, de Spokkeriete. Waar het fietspad naar links gaat, RD bij V33 langs afsluitpaal een smal pad het bos in. Eerste pad LA en daarna eerste pad RA. Nu weer eerste pad LA. Let op: routepaal ontbreekt. Dit bospad aflopen tot einde pad.

Bij fietspad LA over fietspad of onverharde parallelweg (Oude Hessenweg). Einde weg bij paddestoel 25140 LA, Hekmansweg en bij paddestoel 25139 RA, Op 't Holt.

7. Paarse route, S24 tot S21.

(Vanaf hier is de route bijna geheel verhard)

Bij S24 RA richting verkeersweg. Onverharde weg wordt klinkerweg. Voorrangsweg oversteken. Op parallelweg RA en na 50 meter LA, Steenbotweg. RD over het betonpad het Vechtdal in. Bij S22 RD. Einde betonpad RA, klinkerweg. Vervolgens LA, opnieuw betonpad. (RD leidt naar horeca). Blijf het betonpad volgen tot S21.

8. Oranje route, S21 tot S28.

Bij S21 RD over het betonpad (De Ziel) tot S28.

9. Blauwe route, S28 tot S14.

Bij S28 RA, onverharde veldweg die uitkomt in Varsen. Aan het einde van de weg, met grote schuur aan de overkant, LA de

klinkerweg op. Einde klinkerweg RA, asfaltweg. Door de tunnel en doorlopen tot de fietsbrug over het kanaal bij S14.

10. Gele route, S14 tot S10.

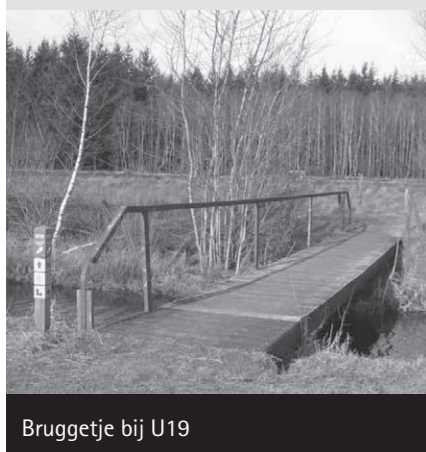
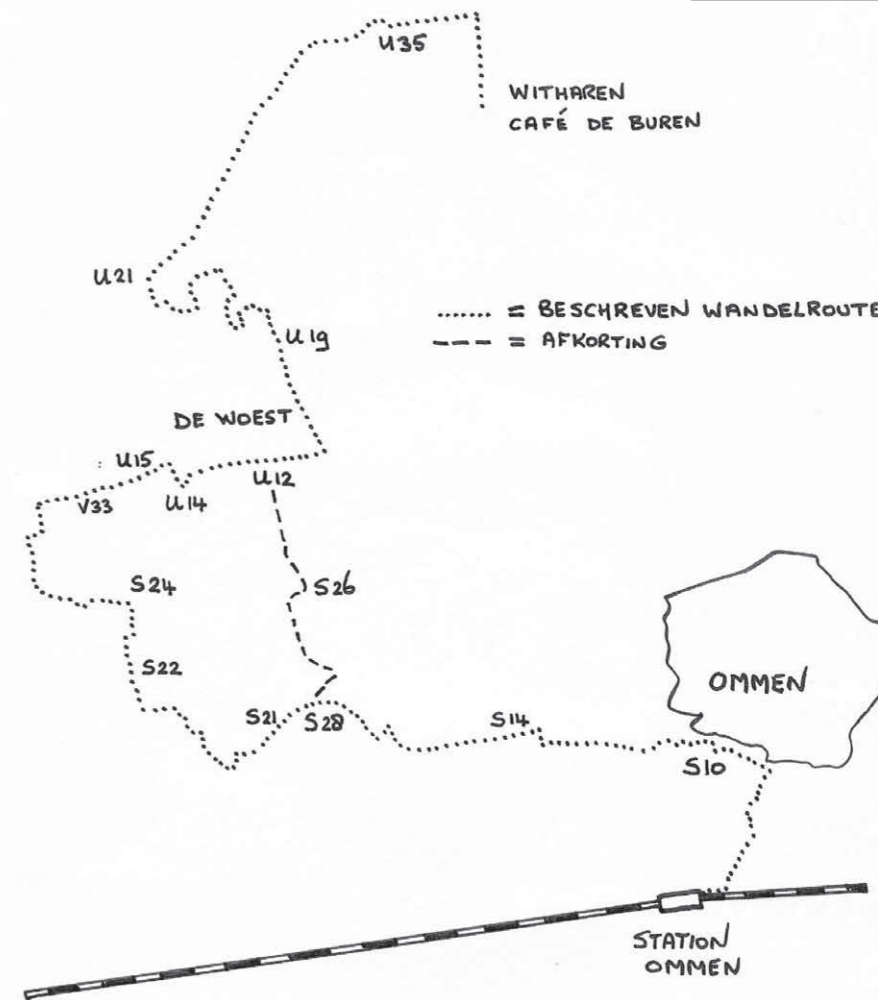
Bij S14 RA over fietsbrug en direct RA betonpad volgen. Bij fietsknooppunt 42 RD, onverharde weg (Zuidermarsweg). Op asfaltweg RA en 20 meter verder LA, voorrangsweg oversteken.

RA, Dikkerstraat. Met haakse bocht mee naar links en meteen naar rechts, Voor-mars. Volg de weg met een bocht mee naar rechts en naar links. Voormars wordt hier Markt. Kom uit bij S10 met rechts een parkeerplaats. Mogelijk einde van de route, 17 km. (Parkeerplaats en bushalte Markt, lijn 31 richting Withaar/Hoozevee).

11. Route vanaf S10 naar station.

Bij S10 RD langs supermarkt en horeca. Waar de routes naar links gaan, RD tussen de beeldengroep door tot aan de verkeerslichten bij de brug over de Vecht. Bij de verkeerslichten RA richting station, over de brug. RD over de Stationsweg. Na 800m, voor de spoorbomen, RA richting treinstation, bushalte lijn 31, parkeerplaats en horeca. ■

Jan Frederik Lubbers

Bruggetje bij U19

Saksische boerderij

Wilddakker

Nieuwe publicaties 'Recreatieve stad-landverbindingen' en 'Barrièrewerking van lijninfrastructuur'

Sinds oktober 2011 zijn via CROW de nieuwe publicaties 301 'Recreatieve stad-landverbindingen' en 299 'Barrièrewerking van lijninfrastructuur' verkrijgbaar.

De publicaties zijn een handreiking om de problemen te kunnen wegnemen rondom infrastructurele barrières en recreatieve verplaatsingen in en om de stad. Afgelopen periode heeft Wandelnet samen een groep vertegenwoordigers vanuit diverse partijen vorm gegeven aan de twee publicaties.

Voor wie?

Deze publicaties zijn bestemd voor mensen die meer inzicht in en kennis willen verkrijgen over barrièrewerking van infrastructuur om bereikbaarheid

voor wandelaar en fietser te vergroten en om gebieden met elkaar te verbinden. De publicaties zijn, met name, bedoeld voor de verkeerskundige, de beleidsmaker, de bestuurder, de belangenbehartiger, de recreatiemedewerker, de planoloog, de stedenbouwkundige en de landschapsarchitect.

Verbinden

De publicatie Recreatieve stad-landverbindingen gaat over barrières en barrièrewerking voor recreatief langzaam verkeer in de stadsrandzone. De publicatie is bedoeld als handreiking voor gemeenten, provincies en andere betrokkenen om het recreatief (mede)gebruik van het buitengebied vanuit de stad te faciliteren/mogelijk te maken.

De publicatie Barrièrewerking van lijninfrastructuur gaat over barrières voor

langzaam verkeer door lijninfrastructuur, hun barrièrewerking en de mogelijkheden om de barrièrewerking te voorkomen, te verminderen of weg te nemen.

Beschikbaarheid

We zijn er ons van bewust dat de aanschaf van deze twee publicaties een kostbare is. Voor alle duidelijkheid, het betreft hier publicaties van het CROW en zij bepalen dan ook de verkoopprijs.

Het is echter wel goed om te weten dat deze publicaties er zijn. En wellicht kun je ze tevens in gesprekken onder de aandacht brengen bij beleidsmakers en beslissers (regio's gemeenten, provincies, waterschappen etc.). De publicaties zijn ook in te zien bij Wandelnet. ■

Jan Henk van der Kolk

Wandelnetwerk Vechtdal breidt zich uit

De Vecht

Al jaren trekt het Vechtdal met zijn rivier de Vecht, bossen, heide, zandverstuivingen en heuvels veel wandelaars. Binnenkort is het mogelijk met behulp van wandelknooppunten je eigen weg te zoeken van de Duitse grens tot voorbij Zwolle.

In 2007 nam de gemeente Hardenberg in dit gebied het initiatief tot een wandelnetwerk dat zou aansluiten bij het knooppuntenwandelnetwerk Twente. Meer gemeenten in het Vechtdal, verenigd in de toenmalige regio IJssel-Vecht sloten zich hierbij aan. In 2011 kwam het wandelnetwerk Ommen gereed en dit jaar werd midden maart het netwerk Dalfsen officieel in gebruik genomen, waarmee langs het Vechtdal een aaneengesloten wandelnetwerk van de Duitse grens tot bijna aan Zwolle is gerealiseerd. Daarbij blijft het in Overijssel niet. Ook de gemeente Staphorst wil zich in de toekomst

hierbij aansluiten, voor de Noordwesthoek en de IJsseldelta wordt een inventarisatie uitgevoerd en het netwerk van Salland, het gebied tussen Vecht en IJssel en van de Sallandse Heuvelrug tot Zwolle zal waarschijnlijk in 2013 zijn gerealiseerd. Honderden kilometers rondwandelingen aan elkaar gekoppeld leiden zo tot oneindig veel mogelijkheden om te combineren en buiten de geijkte wegen te treden.

Wandelarrangement

Om het Vechtdalnetwerk te ervaren, koos ik voor de buurtschap Withaer ten noorden van Ommen. De boswachterij Ommen ten zuiden van de Vecht had al zoveel paaltjesroutes, het zou niet moeilijk zijn om die in een netwerk aaneen te smeden, maar wat voor wegen tref je aan in een open gebied? Ook had Withaer maar liefst een zestal arrangementen gekoppeld aan de routes, dus was het interessant er een van te kiezen. Daarom de uitbater van eetcafé De Buren gebeld voor het arrangement "Withaer zien en beleven". Dat was schrikken voor hem. Een klant die koffie en een lunch wil overeenkomstig de aanbieding, terwijl het bedrijf pas om vier uur 's middags open gaat. En wat informatie over de drie aangegeven routes? "Dat weet ik niet, we doen er niet veel mee." Onwelwillend was de brave man echter niet. "Hebt u een mobiel, belt

u dan even als u komt." Dus een dag later vanuit Ommen gebeld. Geen gehoor. Uit de bus gestapt voor het café en opnieuw gebeld, weer geen gehoor. Geen informatie over de route? Direct naast het café staat een groot informatiebord als beginpunt van twee wandelingen van rond de negen kilometer en een korte route van bijna drie. Maar misschien lukt het beter in het toeristenseizoen, want in een gemeenschap met zeventig inwoners en geen toeristenverkeer over de weg wegen de openingskosten in de winterperiode niet op tegen de inkomsten.

Open gebied

De buurtschap Withaer ligt op een 5 km lange gordel van zandruigen aan een oude verbindingsweg tussen Ommen en Balkbrug. Wie 160 jaar geleden naar het noorden wilde, moest wel over de Ommensche dijk, die omgeven werd door uitgestrekte heidevelden en noordelijker het veen bij Balkbrug. Aangekomen in "de Withaer" moest je vanaf 1809 voor het vervolg eerst tol betalen bij het nog steeds aanwezige toluhuis. Nadat in 1843 de verschillende Marken, de beheersorganisaties van de gemeenschappelijke gronden, werden opgeheven en het land naar individuele boeren ging, werd het gebied ontgonnen. Ik besluit eerst de lange parse route te lopen, daarna de iets kortere groene, waarmee ik dan ongeveer de vorm van een acht heb afgelegd. Het eerste deel van de route loopt zoals verwacht door een weids open landschap over een rustige asfaltweg langs een brede afwateringssloot, waar vermoedelijk de ruilverkaveling in

de vorige eeuw flink heeft huisgehouden. Maar al spoedig wordt het pad onverhard en een andere, groene route kruist de parse en gaat zelfs door een weiland. Op de wandelkaart eindigen de streeknamen op veld, dit moeten wel de uitgestrekte heidevelden zijn geweest. Na drie kilometer ligt er nog een armzalig restje van deze ooit eindeloze heide. Een drassig gedeelte maakt duidelijk waarom voor deze route laarzen worden aanbevolen, maar de hoge wandelschoenen voldoen uitstekend. Iets meer dan een kilometer verder kun je pauzeren op een bankje met zicht op een klein stukje heide en enkele vennen. Een schild geeft aan dat het Varsenerveld in 2006 heeft meegedongen naar de mooiste plek van Nederland, waarbij het gebied de tweede plaats achter De Weerribben blijkt te hebben behaald.

Richting Ommen

Omdat er geen kastelein in Withaer wacht en de zin om nog een flink stuk door het open landschap met een koude noordwestenwind te lopen, ontbreekt, stel ik bij keuzepaal U19 de plannen bij: niet de parse route over het onverharde pad langs de afwateringssloot, maar recht door door het bos en langs de Vecht naar Ommen. Voor de zekerheid wordt de curvimeter over de kaart gerold, die aangeeft dat de route 19 km wordt, wat te doen is. De bossen liggen hier op zandruggen en rivierduinen van de Vecht, terug te vinden in namen als Zand- en Vlierbelten. Wie hier langer wil verblijven, kan terecht in een van de vakantieparken die aan de route liggen.

De Vecht

De laatste acht kilometer gaat verhard door het dal van de Vecht, voor een deel over nieuwe betonfietspaden. Jammer dat er voor de wandelaar geen aparte onverharde routes over dijkjes zijn, maar naast het beton is voldoende ruimte om te lopen. Veeroosters maken je er op attent dat op de afgegraven nieuwe natuurgronden het gebied 's zomers wordt begraaasd

en ook nu is men nog druk bezig weiden, zoals die waar deze wandeling doorheen loopt, om te vormen tot natuurgebied. Grote grijpers voeren een ballet op om de kolossale wagens te vullen met de teellaag, die met sterke zwaarrondende trekkers door de golvende baggersporen wordt afgevoerd. Al in de prehistorie en de middeleeuwen vond hier, zoals blijkt uit vondsten bij Varsen, bewoning plaats. Tussen 900 en 1900 werd de Vecht vooral gebruikt voor het vervoer van Benthuizer zandsteen vanuit de graafschap Bentheim. Om de 3 tot 5 km vestigden zich boeren op een hoog plekje, waar dan tevens een schippersherberg als bijverdienste werd gehouden. Om de Vecht beter bevaarbaar te maken, werden in 1908 vele bochten afgesneden, die op verschillende plaatsen, zoals ook langs deze wandeling, nog als oude rivierarmen terug te vinden zijn. Na Varsen, op de oude verbindingsweg tussen Zwolle en Ommen, duurt het niet lang of de torens van Ommen, het eindpunt, zijn zichtbaar.

Praktisch

Veel informatie over het netwerk staat op de site "wandeleninhetvechtdal.nl", zoals ook de aangeboden arrangementen. Bij deze arrangementen staat wel aangegeven aan welke kleur wandelingen het arrangement is gekoppeld maar veel relevantere informatie, het aantal kilometers, ontbreekt. Via de webshop van vechtdaloverijssel.nl zijn diverse routes en wandelkaarten te bestellen, die tot de sluiting van de VVV-winkels in dit gebied per 1 januari 2013 ook daar te verkrijgen zijn. Wie een rondwandeling wil maken, zou dit zonder kaart moeten kunnen doen, maar een afwezige pijl of paal kan je goed in de problemen brengen. Alle routes zijn ingetekend op duidelijke topografische kaarten, schaal 1:25000 met kilometerhokken, nuttige informatie en een overzicht per plaats, maar je kunt niet zien of je hard of onverhard loopt. Tussen de nummers van de wandelknooppunten zijn de afstanden aangegeven. Helaas ontbreken voor lief-

Bij Varsen

hebbers van lijnwandelingen bushaltes. Op het ogenblik zijn kaarten van Hardenberg en Ommen beschikbaar, binnenkort komt Dalfsen er bij. Dat de kaart van Ommen geliefd is, blijkt uit het feit dat er al een tweede druk is verschenen. Een wandelstructuur opzetten is een, onderhouden is twee. Hoe dat gaat, zal de toekomst leren, maar de komende jaren kunnen we er veel plezier aan beleven, zowel zij die een rondje willen lopen als degenen die hun eigen wandelingen willen uitzetten. ■

Jan Frederik Lubbers

OM TE LOPEN

Zie www.wandeleninhetvechtdal.nl
De kaarten van het wandelnetwerk Vechtdal:
Hardenberg, Ommen en Dalfsen, 1:25000.
Meerdaagse lijnwandelingen door dit gebied:
Het Vechtdalpad
Reggepad
LAW 4 Maarten van Rossumpad
LAW 9-1 Pieterpad
LAW 12 Overijssels Havezatenpad

Weidepad

Open landschap

Wandelroute Wilnis – Wilnis over een oude spoordijk

Zoals in Eruitgelicht op de laatste bladzijde beschreven, wordt de oude spoordijk van de spoorlijn Wilnis – Vinkeveen – richting de A2 bedreigd door fietspadisering/asfaltering'. Ook wordt mogelijk een deel van de kade afgesloten in het broedseizoen, zodat het rondje dan niet te lopen is. TeVoet doet er alles aan

om dit te voorkomen, maar er zijn meer belangen in het spel. Voorlopig is de route nog ongestoord te belopen.

Spoorlijn Nieuwersluis – Uithoorn

De spoorlijn Nieuwersluis – Uithoorn waar de wandeling voor een deel over loopt werd in 1986 opgeheven. De opbraak van de lijn geschiedde in 1987. Groot obstakel bij de spoorlijn was de passage van de A2, die gelijkvloers moest worden gekruist. Er zijn veel plannen geweest om deze gelijkvloerse kruising op te heffen zonder dat de spoorlijn moest worden opgeheven, maar hier is niets van terechtgekomen. Uiteindelijk bleek sluiting de enige optie, omdat het goederenvervoer over de spoorlijn steeds verder afnam. Het reguliere reizigersvervoer was al in 1950 gestaakt.

Dankzij TeVoet werd de spoordijk loopbaar, eerst op de voetpadendagen via tijdelijke planken en 'gecharterde' bootjes, later via permanente planken.

Routebeschrijving

U vertrekt vanaf café "De Buurvrouw" (Dorpsstraat 56, Wilnis). Steek schuin naar links de straat over en ga direct rechtsaf de straat in met de fietswinkel (Stationsweg). Volg de Stationsstraat tot aan de ringvaart en ga daar linksaf. Ga via de voetgangersbrug (vanaf hier kunt ook de zeshoekige ANWB bordjes volgen met "Spoorbaanwandeling Wilnis- Vinkeveen tot aan station Vinkeveen) de ringvaart over. Aan de overkant neemt u het voetpad

over de dijk. De drukke Ingenieur Enschedeweg passeert u via het viaduct. Vervolg de weg en ga even verder linksaf. Volg deze weg tot de parkeerplaats/ bushalte /begrafplaats (ook parkeerruimte voor auto's) Daar kunt u via een bruggetje de spoordijk op.

Loop de Spoordijk in de richting van Vinkeveen. Na enige tijd passeert u een ophaalbrug over de ringvaart. Deze ophaalbrug is door de gemeente De Ronde Venen aangelegd, nadat de vereniging TeVoet in 2000 en 2002 succesvolle wandelingen georganiseerd had. De brug is in

Vanaf Demmerikse kade linksaf onverhard pad in

juni 2006 in gebruik genomen. Vervolg het pad over de spoordijk tot het oude station van Vinkeveen. Daar steekt u de weg over. Vervolg de spoordijk. U zit nu op de Demmerik wandelroute (zie de zeskantige ANWB bordjes).

Na enige tijd steekt u de veldwetering over via een houten brug. De balken van deze brug zijn in 2002 door leden van TeVoet neergelegd, de leuning zijn er later aangebracht toen de ANWB de Demmerik-route heeft gemaakt. Vervolg uw route tot aan de Demmerikse kade. Ga hier rechtsaf en even verder links af een onverhard

pad. Volg de Ruigkade tot hij weer op de asfaltweg (Bosdijk) uitkomt. Ga hier linksaf en blijf de bordjes van de Demmerik route voorlopig volgen. U loopt via recreatiegebied Bosdijk en het Veenpad.

Buiten het broedseizoen:

Neem rechtsaf het fietspad over de Korenmolenweg tot Gagelweg. Hier linksaf. Voorbij huisnummer 6 rechtsaf onverharde kade op (honden niet toegestaan). Aan het eind brug over, op asfaltweg linksaf.

Tijdens het broedseizoen van 1 maart tot 1 juli:

Neem het fietspad over de Korenmolenweg en vervolg deze weg tot het einde, dus negeer de Demmerik wandelroute, die op een gegeven moment rechtsaf slaat. Bij de T- splitsing aan het eind van de Korenmolenweg gaat u linksaf de Oudhuizerweg in.

U komt uit bij de stoplichten bij de Ingenieur Enschedeweg. Steek de weg over en loop de Dorpsstraat weer in. ■

Tekst: Fred Triep

Foto's: Rien van den Berg

OM TE LOPEN

LENGTE: 17 km.

Wilnis is goed te bereiken per bus vanuit Amsterdam, Amstelveen, Breukelen en Woerden om het half uur, zie 9292ov. Automobilisten kunnen o.a. parkeren bij de begraafplaats. Horeca is aanwezig in Wilnis, café de Buurvrouw.

Het oude station van Vinkeveen

Landschap Erfgoed Utrecht opent 41ste Klompenpad: het Zeldertsepap

Op zaterdag 21 januari 2012 heeft Landschap Erfgoed Utrecht alweer het 41ste Klompenpad geopend: het Zeldertsepap.

Het Zeldertsepap is ongeveer 7 km lang en leidt door het mooie buitengebied van Hoogland. Dit nieuwe Klompenpad is door Landschap Erfgoed Utrecht ontwikkeld en mede dankzij de grote betrokkenheid van diverse financiers, particuliere grondeigenaren en vrijwilligers tot stand gekomen. Als je het Zeldertsepap loopt met de bijbehorende folder leer je ook meer over de natuur en de cultuur. Weet je bijvoorbeeld dat het gebied rond de Eem vroeger een uitgestrekt moerasgebied was? Of wil je meer weten over De Grebbelinie? Dan

leest je hierover, en over andere bijzondere natuur en cultuurhistorie langs de route, meer in de folder die bij dit Klompenpad hoort. Meer informatie over het Zeldertsepap en andere Klompenpaden staat op www.klompenpaden.nl.

Het pad is gesloten tijdens het broedseizoen en ook is een deel afgesloten tussen 15 november en 15 februari in verband met de aanwezigheid van de kleine zwaan in het gebied. ■

Broekkade

Afwisselende lijnwandeling vanaf station Gouda-Goverwelle door het Reeuwijkse Plassen gebied en langs de Wierickes naar Hekendorp (13 km, waarvan 9 km onverhard). De wandeling kan via de Steinse Tiendweg verlengd worden met 7 km tot een rondwandeling van 20 km in totaal (onverhard 12 km).

De wandeling kan in elke jaargetijde gelopen worden, maar op mooie dagen in het weekeinde is het erg druk in het Plassengebied. Deze wandeling maakt duidelijk dat verbindingen belangrijk zijn en dat Staatsbosbeheer ook in het veenweidegebied veel kan betekenen voor de wandelaar.

Routebeschrijving

Startpunt Gouda-Goverwelle NS pleintje bij de kaartautomaten

Goudse Hout

Tunnel onder het spoor door. Fietspad volgen. In de bocht de weg oversteken, Achterwillenseweg in. Na 250 m. over houten

bruggetje LA. Je komt nu in het Goudse Hout. Steeds min of meer rechtdoor in noordelijke richting blijven lopen, waarbij je 2 x het kleine ronde bordje wandelpad moet volgen. Het laatste stuk loopt het pad door een bosje (ontmantelde camping) en komt uit op een kleine parkeerplaats. LA, asfaltweggetje op en vervolgens RA, over ophaalbrug, Korssendijk. Links ligt het Vaantje.

Reeuwijkse Plassen

De plassen waar je nu tussen door gaat lopen zijn door turfwinning ontstaan. Men is hier rond 1730 mee begonnen. Je passeert een 2e ophaalbrug. Bij het bordje Elfhoeven LA, het gras op, en

richting vervolgen langs het water. Op het asfaltpad RA. Je komt weer op de Korssendijk. LA, de Korssendijk maakt een bocht naar rechts en heet nu Ree. Weg vervolgen over ca. 1.2 km. Weg maakt bocht naar links. Na 500 m op kruispunt van wegen RA, de Nieuwebroeksedijk op. Op driesprong LA, Oukoopse Dijk. Aan het einde hiervan begint de Kippenkade.

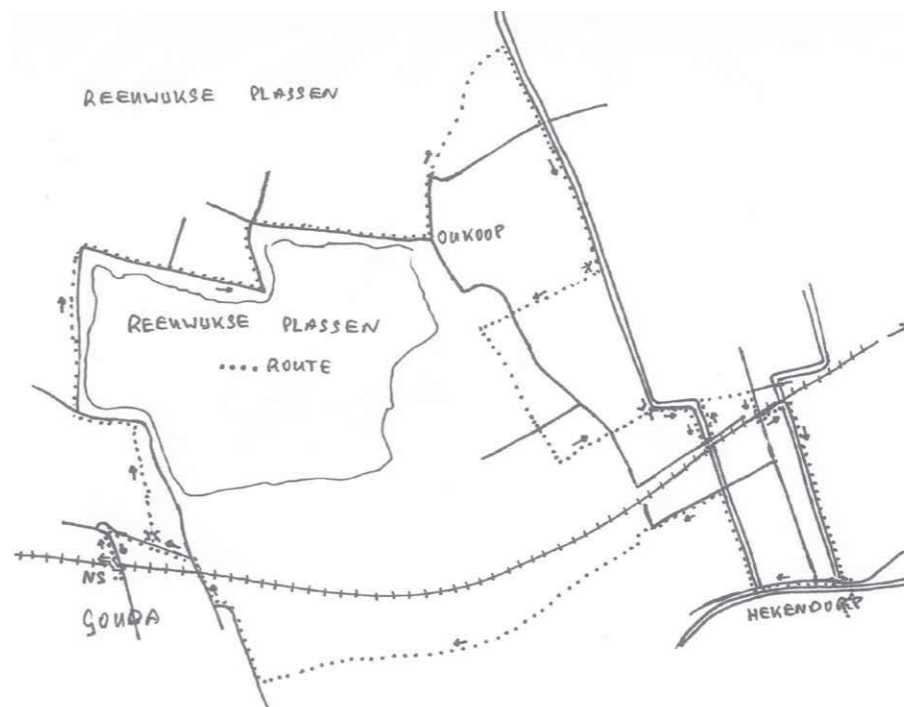
Kippenkade.

Deze oude kade vormt de scheiding tussen polder Sluipwijk en Oukoop Noord. Deze polders en de kade zijn in beheer bij Staatsbosbeheer.

De Kippenkade uitlopen. Je komt nu op de Prinsendijk of Enkele Wiericke. RA.

De Wierickes en de Oude Hollandse Waterlinie

Parallel aan de Enkele Wiericke, waar je nu langs loopt, ligt 1.5 km naar het oosten de Dubbele Wiericke. Deze watergangen

zijn in de 14e eeuw (resp. 1363 en 1367) gegraven voor de waterhuishouding. Ze verbinden de Oude Rijn en de Hollandse IJssel. Als gevolg van de inklinking liggen de Wierickes nu veel hoger dan het omliggende land.

Behalve voor de waterhuishouding waren de beide Wierickes in het verleden ook van strategisch belang. Het gebied maakte deel uit van de Oude Hollandse waterlinie. Deze werd in de 16e en 17e eeuw aangelegd om het gewest Holland te beschermen. Wie meer wil weten en verder wil wandelen door het inunderingsgebied van de Oude Hollandse Waterlinie verwijs ik naar <http://oudehollandsewaterlinie.nl> waar je de routebeschrijving van Fort Wierickeschans naar Gorinchem gratis kunt downloaden. De Oude Hollandse waterlinieroute is een samenwerkingsproject van TeVoet en de Stichting het Groene Hart. Het hierboven genoemde deel is het zuidelijke deel dat in november 2011 is geopend. Aan het noordelijk deel wordt nog gewerkt.

De Prinsendijk in zuidelijke richting volgen tot aan de Oukoopse Molen.

Oukoop

Het smalle paadje tussen de molen en het woonhuis inslaan. Tegelpad volgen tot aan Oukoopse dijk. Oversteken, hek over en weiland in. Aan het einde LA Oukoopse kade op. De Oukoopse dijk en de Oukoopse kade volgen de oude loop van een veenriviertje dat hier vroeger gelopen heeft. De Oukoopse kade is eigendom van SBB. Aan het einde asfaltweg oversteken en kade vervolgen. Aan het eind LA, langs boerderij.

Weg oversteken en rechtdoor. Bruggetje over. We zijn weer op de Prinsendijk. Deze verbinding tussen de Oukoopse dijk en de Prinsendijk is door TeVoet ingebracht bij de landinrichting Driebruggen. RA. Je kunt vanaf dit punt tot aan Hekendorp de stickers van het Oude Hollandse waterliniep pad volgen. Prinsendijk volgen tot aan asfaltweg. Op de asfaltweg LA de brug over en direct na de brug weer linksaf de grasdijk op. Dit deel tot aan Hogebrug is in november op initiatief van TeVoet door SBB in het kader van het Oude Hollandse Waterliniep pad opengesteld. Je loopt nu in tegenovergestelde richting aan de overzijde van de Enkele Wiericke. Na 250 m. RA de dijk af. Graskade volgen tot aan asfaltweg. Oversteken. RA, het fietspad volgen, tunnel door. Direct na tunnel LA een voetpaadje op en de asfaltweg langs het spoor volgen. Direct na de brug over de Dubbele Wiericke RA het dijkpad op, Oostkade. Na 1 km gaat de kade over in een grindweg, uitkomend op de Goejanverwelledijk in Hekendorp. Eindpunt van de lijnwandeling.

Hekendorp Horeca.

Hekendorp is bekend om het verblijf van Prinses Wilhelmina van Pruisen in de Prinsesse-boerderij (links aan het eind van het grindpad) na haar aanhouding bij Vlist in 1787. Deze aanhouding werd later abusievelijk de aanhouding bij Goejanverwellesluis genoemd. Tegenover café Goejanverwelle staat Vrouwe Justitia zonder blinddoek. Dit is waarschijnlijk de laatste bestaande kaak- of schandpaal in Nederland. Het aan de kaak stellen

was voor de Franse Revolutie de meest toegepaste straf voor meeneed, ontrouw, inbraak en belediging. In Nederland is het gebruik van schandpalen in 1854 officieel afgeschaft.

Route naar bushalte: Op de Goejanverwelledijk LA en na 40 meter RA tussen twee huizen door een fietspad op. Houten ophaalbrug over, pad komt uit bij de bushalte.

Vervolg wandeling naar station Gouda-Goverwelle via Steinse Tiendweg Op Goejanverwelledijk RA. Let op auto's ; smalle weg. Doorlopen tot aan de Enkele Wiericke ca.500 m. Direct na het water RA. Graskade op, doorlopen tot aan asfaltweg. LA. Waar asfaltweg naar rechts buigt, rechtdoor Steinse Tiendweg op. In 2006 is deze Tiendweg die, doordat grote delen waren weggeslagen niet meer beloopbaar was, door lobbywerk van TeVoet hersteld en weer opgesteld. Na ca. 3 km, aan het einde van de Tiendweg RA, fietspad op. Eind fietspad RA, Tunnel in, LA. Je bent weer op de Achterwillenseweg. Uitlopen, weg oversteken en LA naar het station. ■

Tekst: Eeffien Huizing

Foto's: Eeffien Huizing en Frans Meijdam

Oukoopse Molen

Kippekkade eerst beschut

Kippekkade en dan door open land

OM TE LOPEN

De route is 13 of 20 km lang
OV NS station Gouda-Goverwelle
Lijn 180 Connexion Gouda-Utrecht
(halte Hekendorp)

Horeca: 't Vaantje bij de Reeuwijkse Plassen
(1 km vanaf station Goverwelle)
Cafe Goejanverwelle in Hekendorp

Maak kennis met het Westerkwartier
en loop het Westerkwartierpluspad
De maker van het pad vertelt

in het noorden is het open

in het zuiden is het knus en besloten

Het Westerkwartierpluspad is een rondje van 165 km, het verbindt Friesland en Drenthe met elkaar via de vier Westerkwartier gemeenten Grootegast, Marum, Leek en Zuidhorn.

Ik heb gebruik gemaakt van de paden die er zijn, heb ze met elkaar verbonden. Het voordeel hiervan is dat ik heb kunnen kiezen uit een kwalitatief hoog aanbod van wandelpaden. Rustige landwegen, fietspaden, door natuurgebieden, meer dan 30% is onverhard. Dat is mijns inziens de kracht van dit pad. Wij hebben het "strunen langs baggels en baksteen" als ondertitel gegeven, baggels werden uit het veen gewonnen en o.a. gebruikt als brandstof en de baksteen uit de klei. 165 km wandelen over klei, zand en veengronden, kleine dorpen, oude kerken, molens, veel geschiedenis.

Opzet van de wandelgids

We hebben gekozen voor het format van de wandelboekjes van Stichting Wandelnet (v/h LAW): de 165 kilometer is verdeeld in 9 trajecten en die zijn weer verdeeld in een traject per bladzijde. Een kaart, met een rode routelij, daarnaast de route beschrijving en informatie over de omgeving met foto's. In het boekje staat informatie over de bereikbaarheid met openbaar vervoer, logies mogelijkheden, campings, winkels, waar je wel/niet met de hond mag komen. Kortom alle informatie die nodig is voor een één of meerdaagse wandeling.

Informatie over de kerken onderweg

Via een QR code wordt de wandelaar geïnformeerd over de kerken van stichting Oud Groninger Kerken en er staat een lied in, die je via deze code kunt beluisteren.

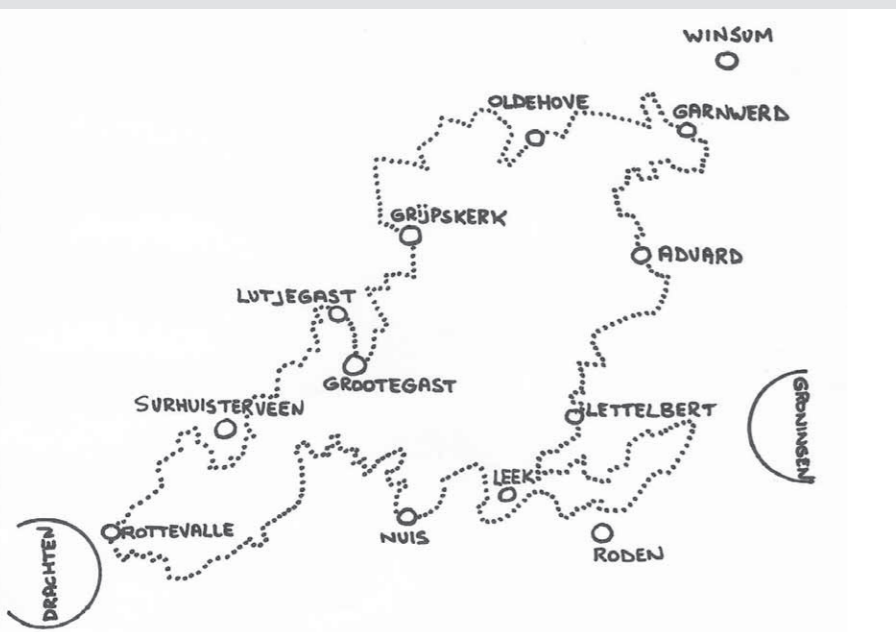
De makers

De route is door mij uitgezet, Emmy Wolhuis heeft de kaarten bewerkt, de tekst uitgezocht en geschreven, Dieuwke Visser heeft ons geadviseerd en Frans Traa heeft er voor gezorgd dat het een prachtig boekje is geworden.

Het is o.a. te koop via www.westerkwartierpluspad.nl en het kost €12,50 ■

Tekst: Jannie Reinders

Foto's: Reini Bosma

Wandelen in het Westerkwartier doe je met veel plezier

Lopers van het eerste uur

Toen Jan en Aaltje Bremer uit Workum in het voorjaar van 2011 via Omrop Fryslân en het Fries Dagblad hoorden dat er een lange wandelroute door het Westerkwartier zou uitkomen waren zij het al snel eens: die route zouden zij in de zomer gaan lopen. Nog voordat het boekje het daglicht had gezien hadden zij hem al besteld en waren zij de eersten die het toegezonden kregen en op pad gingen.

Zij zijn gewend lange routes te lopen, Noberpad, Pieterpad, Jacobspad, Drenthepad, noem maar op, ze hebben ze allemaal gezien en in de loop van een aantal jaren gelopen. Niet alles achter elkaar, maar af en toe lopen ze een etappe als het er goed weer voor is en ze er zin in hebben. Als het even kan heel efficiënt van huis uit, maar als het moet wordt langs de route overnacht. Jan zoekt uit welk stuk gelopen wordt en welke schoenen en kleding er mee moeten. De fietsen gaan achterop de auto en worden op het eindpunt gezet. Dan met de auto naar het startpunt en lopen maar. Aaltje voorop, Jan met het boekje in de hand er achter aan, voorlezend waar de route langs voert en wat er te zien is. Zo hebben zij van juli tot oktober de volledige 165 km Westerkwartierpluspad gelopen.

Prachtige route

Ondanks dat zij dachten het gebied te kennen uit hun jeugd, hebben zij plekjes ontdekt en gezien die een openbaring voor

hen waren. Zo prachtig als het weidse kleigebied van het Noordelijk Westerkwartier is, zo mooi was de beslotenheid van bijvoorbeeld Jilt Dijkshede. Het pad voert dwars door weilanden en natuurgebieden, dus aan koeien, bijzondere planten en vogels geen gebrek, zelfs ooievaars kruisten hun pad. Voor het bekijken van de vele beschreven bezienswaardigheden was helaas weinig tijd doordat het van en naar huis rijden ook tijd kostte, maar voor een aantal zullen zij zeker nog eens terugkomen. En wat is er leuker dan je fiets bij een boer te mogen stallen en dan met een zak verse peren naar huis terug te gaan?

Al met al zijn Jan en Aaltje vol lof over het Westerkwartierpluspad, een heel mooie gevarieerde route door prachtige landschappen en verdeeld in goed te lopen dagtrajecten. Het is gewoon moeilijk aan te geven wat nou het mooiste deel van de route was. Onderweg is er genoeg mogelijkheid om te eten en te drinken, zeker als je ook zelf wat meeneemt.

Minpuntjes?

Aleen de mogelijkheden van het openbaar vervoer en de stickeraanduiding van de route laten wat te wensen over, maar aan dat laatste wordt gewerkt. En op sommige paden stond de begroeiing wel erg hoog, maar dankzij de duidelijke kaartjes was een alternatieve route snel gevonden. Het Westerkwartierpluspad is genomineerd voor de prijs voor het beste wandelboek van 2011, vinden Jan en Aaltje dat terecht? Jazeker, het boekje ziet er keurig uit, is prettig geschreven en voorzien van veel informatie en goede kaarten, de opmaak is prettig, duidelijk en bekend.

NB: het Westerkwartierpluspad heeft de prijs voor het beste wandelboek van 2011 niet gewonnen, maar dat doet niets af aan de kwaliteit van de gids, er kan er maar een winnen. In een volgend nummer van Lopend Vuur zullen we aandacht besteden aan de winnaar van de prijs voor het beste wandelboek, het Noord Holland pad. ■

Foto's Reini Bosma

Langs tochten, maren en sloten door prachtig polderland

Heel veel klaphekjes langs grensrivier de Lauwers

**In Lopend Vuur be-
steden we geregeld
aandacht aan nieuwe
wandelenetwerken
in ons land en geven suggesties
voor mooie wandelingen over deze
routes, vooral over samen te stellen
routes met knooppunten, waar je
onverhard en/of gescheiden van
ander verkeer kan lopen.**

Hier een voorbeeld van een wandelrou-
tenetwerk, waar het doel 'er moet een
gebiedsdekkend wandelroutenetwerk kom-
men' ten koste is gegaan van de kwaliteit
van het wandelroutenetwerk. Dit wandel-
routenetwerk is aangelegd door SES, een
samenwerkingsverband van 18 gemeentes
in West Brabant.

Wandelnetwerk land van Heusden en Altena

Afgelopen jaar verschenen allerlei knoop-
puntenbordjes in het land van Heusden
en Altena (West Brabant). Dit in het kader
van een gerealiseerd wandelroutenet-
werk. O.a. bij het veer van Woudrichem
is een bord aanwezig waar de routes zijn
afgebeeld.
Toen ik dit bord eens goed bekeek, bleek
dat meer dan 90 % van de routes over
gewone wegen lopen. En dat percentage is
nog voorzichtig naar beneden vastgesteld.
Een route loopt zelf over de drukke weg
van Werkendam naar Kop van het Land,
een weg, die zelfs al voor fietsers als ge-
vaarlijk wordt bestempeld, omdat hier zeer
hard wordt gereden door gemotoriseerd
verkeer. De projectleider Michiel Goos gaf

Geld voor een wandel- routenetwerk wordt niet altijd goed besteed

Wandelroutenetwerk West Brabant in het land van Heusden en Altena, een gemiste kans

wel aan dat deze route tijdelijk zal zijn
totdat er betere mogelijkheden komen in
de Noordwaard.

Geld maar geen goede wandel- mogelijkheden

Soms is er ineens geld voor iets en dan
moet het ook direct worden gerealiseerd
en worden de routes maar over gewone
wegen gelegd. Daarnaast wil elke gemeen-
te ook een wandelnetwerk, ook al zijn de
mogelijkheden beperkt. Het realiseren van
paden langs waterwegen en over gras-
dijken kost de nodige tijd (toestemming
vragen, boerenlandpadregeling aanvragen,
opstapjes maken), dus dan maar over een
gewone weg de route leggen, want dan
hoef je alleen maar een knooppuntpaaltje
neer te zetten. Zonde van het belasting-
geld, deze routes zullen naar mijn mening
niet veel worden gelopen. Wandelaars
kiezen toch routes, waar het mooie land-
schap wordt gecombineerd met een route
waar je niet steeds op het verkeer moet
letten. De projectleider Michiel Goos gaf
aan dat er gekozen is voor een gebieds-
dekkend netwerk, waardoor je nu uitkomt
op dit resultaat.

Wat is wel mooi voor nu en voor hopelijk in de toekomst

Kan je dan helemaal niet mooi lopen in
het land van Heusden Altena? Jawel,
een mooie route is het gerealiseerde
Oostwaardpad. In een vorig nummer van
Lopend Vuur is hier al eens aandacht aan
besteed. Het Oostwaardpad is in 2007
uitgeroepen tot beste Brabantse ommetje
en inmiddels is uitgegroeid tot ruim 20
kilometer aan onverharde paden over boe-
renland. Dit pad is integraal in het netwerk
opgenomen. Ook zijn er diverse kleine rou-

tes door de uiterwaarden te maken, waar
je onverhard, zonder ander verkeer loopt.
Daarnaast wordt gewerkt aan de herin-
richting van de Noordwaard. Hier zullen
ook nieuwe wandelpaden mogelijk een
plek krijgen. TeVoet hoopt hier een bij-
drage aan te kunnen leveren, zodat het
gebied van de Biesbosch ook een wandel-
gebied wordt.

Andere delen van West Brabant

Het land van Heusden en Altena is slechts
een deel van West Brabant. In de kom-
mende periode wordt het West-Brabantse
netwerk verder uitgebreid met netwerken
in de gemeenten Etten-Leur, Moerdijk,
Halderberge, Roosendaal, Steenbergen,
Bergen op Zoom en Woensdrecht, zodat
voor West-Brabant een dekkend netwerk
ontstaat. De wandelkaarten van nu al ge-
reed zijnde delen als het zuidelijk deel van
de Wijde Biesbosch Zuid, Brabantse Delta
Oost en Baronie Oost en West laten ook
weinig onverharde mogelijkheden zien.
Ook de exclusiviteit van een wandelroute,
zoals opgenomen in de kwaliteitscriteria
voor een wandelroute in de handleiding
van Wandelnet, lijkt zo gezien vanaf de
kaart ook zeer beperkt aanwezig. Waarom
niet op de dijk langs de Nieuwe Merwede
of langs de Amer lopen in plaats van op de
wegen ernaast? Hopelijk komt er vanuit
het SES nog een kwaliteitsslag als het
wandelnetwerk uitgerold is. ■

Rien van den Berg

Activiteitenkalender

Voor de verschillende activiteiten van TeVoet wordt ook verwezen naar
de agenda op de website van TeVoet, www.tevoet.nl. De verschijnings-
data van Lopend Vuur passen niet altijd met de aankondigingen van
wandelingen en activiteiten. In de agenda op de website worden ze
alsnog opgenomen.

ZONDAG 29 APRIL 2012 (1)

Wandeltocht door de Bloem- bollenstreek in de kop van Noord Holland

Wandeltocht door de Bloembollenstreek
in de kop van Noord Holland georgani-
seerd door de stichting Bloeiend Zype,
zie www.bloeiendzype.nl of de agenda in
de website van www.tevoet.nl Tocht over
boerenbollenland.

ZONDAG 3 JUNI 2012 (2)

WANDELING LANGS LINGE EN WAAL Arkel - Gorinchem (18 km)

Verzamelen Gorinchem station, waarna
we bus 81 om 10.34 nemen voor een korte
busrit tot de Arkelse koepelkerk. Gratis
parkeerruimte bij stadhuis, vlakbij station.
Bij station betaald parkeren.

We lopen grotendeels onverhard langs de
Linge, varen over naar Spijk en daarna over
oude Tiendweg langs het Lingebos. Daarna
steken we over de A15 en de Betuwelijn,
waarna via Vuren de Waal bereiken. In
Fort Vuren horecastop. Na het fort Vuren
langs Waal en Merwede over en onderaan
de dijk naar Gorinchem terug.
Opgeven niet nodig. NB: In Vuren en bij
fort Vuren is de wandeling desgewenst te
beëindigen en met bus of veerboot naar
Gorinchem terug te keren, voor degenen
die 18 km te ver vinden.
Info: Rien van den Berg, rien.vanden.berg@online.nl. telefoon 0183 622300 of
op de dag zelf 06 12544754.

ZATERDAG 7 JULI 2012 (3)

Regio Overijssel

Wandelnetwerk Vechtdal Ommen (zie
artikel in Lopend Vuur, loop mee met de
auteur van het artikel).

Lijnwandeling van 17 km van Witharen
naar Ommen.
Verzamelen: Witharen bij Eetcafé-zalen-
centrum De Buren, Balkweg 55, 7738 PA
Witharen/
Bushalte Tolhuisweg (lijn 31 Ommen-
Hoogeveen v.v.).Vertrek van de wandeling:
10.30 uur.
Bereikbaarheid:
Eigen vervoer - Parkeren bij het station
van Ommen of op Markt bij bushalte
Markt, zie verder OV.
OV - met lijn 31 naar halte Tolhuisweg,
Witharen. Tijden onder voorbehoud:
Vanaf station Ommen vertrek 9.49, vanaf
halte Markt vertrek 9.55, aankomst 10.04.
Vanaf station Hoogeveen vertrek 9.47,
aankomst 10.27.
Horeca aan het begin/eindpunt en een
keer onderweg.
Aanmelden: Jan Frederik Lubbers,
0527-697706 of Flevoeland@tevoet.nl.
Telefoon op de dag zelf: 06-23232063

ZATERDAG 14 JULI 2012 (4)

WANDELING DOOR DE ALBLASSERWAARD Ameide-Groot Ammers (17 km)

Verzamelen Ameide bushalte Café op de
Lekdijk 10.30 uur, na aankomst van bus 90
uit Rotterdam (bus 90 uit Utrecht is een
kwartier eerder aangekomen). Voor dege-
nen die met de auto komen, is het handig
om de auto in Groot Ammers te zetten en
vandaar de bus te nemen naar Ameide.
Wandeling over (zoveel mogelijk) graska-
des door de Alblasserwaard door een oer
Hollands landschap. Ameide heeft een
kleine historische kern, die we ook zullen
zien op onze wandeling. We lopen ook
over een boerenlandpad dat door TeVoet
is opgenomen in het Oude Hollandse
Waterliniep pad. In Goudriaan bezoek aan
een theetuin voor het lessen van de dorst.
In Goudriaan is het eventueel mogelijk
om een kortere route naar Nieuwpoort te
nemen. Na Goudriaan op Groot Ammers
aan over een graskade die bedreigd wordt
om geasfalteerd te worden. In Groot Am-
mers kan nog wat worden gedronken en

de bus worden genomen naar Rotterdam
of Ameide/Utrecht of Gorinchem.

Opgeven niet nodig.
Info: Rien van den Berg, rien.vanden.berg@online.nl. telefoon 0183 622300 of
op de dag zelf 06 12544754.

PROGRAMMA Simmerjûnkuierkes 2012 (5)

2 mei : Pingjum (ingang kaatsveld)
6 juni : Witmarsum (kaatsplein)
4 juli : Kimsverw (brug doorgaande weg)
1 aug : Zurich (pleintje bij Pollema)
5 sept : Arum (kaatsplein)

Hierboven ziet u het programma van de
simmerjûnkuierkes die in 2012 het 11e
seizoen ingaan. Voorwaar een bijzondere
mijlpaal waar we tijdens het 1e kuierke
vanuit Pingjum op woensdag 2 mei op een
speciale wijze aandacht aan zullen geven.
Tevens wordt bekend gemaakt wie de
handgemaakte kaatsbal met (geborduurde)
naam erop heeft gewonnen en deze wordt
tijdens de kuier op een bijzondere plek
uitgereikt.

De voorgaande tien jaren hebben we elk
jaar steeds meer deelnemers gehad en we
ervoeren dit als heel erg gezellig en dat zal
al die deelnemers ook zo vergaan zijn.
Willem hoopt op dezelfde voet door te
gaan en zal u ook dit jaar weer verrassen
met zijn verhalen en (gedeeltelijk) nieuwe
routes.

Net als de voorgaande jaren is de
deelname leeftijd weer vanaf 12 jaar en
kunnen honden meestal niet mee; vooraf
aankomen is niet nodig en alle kuierkes
beginnen om 19 uur op de vermelde plek;
deelname is gratis, maar wie een kleine
bijdrage wil geven moet niet schromen om
dat te doen; Willem weet dan gaande de
zomer daarvoor een passende bestemming
te vinden. Ook in 2012 zal er op de site
www.simmerjûnkuierkes.webklik.nl weer
een wedstrijd verschijnen waarmee zo'n
unieke kaatsbal is te winnen.
Informatie daarover kunt u na juni lezen
op de site en horen tijdens de kuierkes uit
de mond van De Wandelelaar

ErUitGelicht

Actiewandeling voor behoud van wandelpad over de oude spoorbaan bij Wilnis

Rond 90 personen liepen op zondag 29 januari 2012 de uitgezette actiewandeling voor behoud van het wandelpad over de spoorbaan bij Wilnis.

Meer dan 300 personen hadden op dat moment de petitie getekend tot behoud van de wandelroute. Het zijn er inmiddels 420 geworden.

Na ontvangst van de wandelaars in het gastvrije café De Buurvrouw vertrokken de wandelaars vanaf Wilnis over de spoorbaan. Hierbij waren ook vertegenwoordigers van de plaatselijke politiek aanwezig. Aan het eind van de spoorbaan was het mogelijk om (deels) via graskades een mooie rondwandeling te maken. Deze rondwandeling is als TeVoet wandeling in deze Lopend Vuur opgenomen.

De handtekeningen tegen de ombouw van de route tot fietspad zijn op de door de gemeente georganiseerde inloopbijeenkomst overhandigd. Naast de ombouw van de route tot fietspad is TeVoet ook niet blij met de rigoureuze snoei van de opslag op de oude spoorbaan, waardoor het kleinschalige karakter van de route is aangetast. In de toekomst zal voor een deeltraject steeds 1/10 deel per jaar worden gesnoeid, zodat er een gevarieerdere begroeiing ontstaat. Voor deze opzet had men vooraf ook al kunnen kiezen.

Allerlei belangen meegewogen behalve van de wandelaar
In het hele project is rekening gehouden met allerlei belangen, vogelbescherming, boeren, SBB, fietsers. Alleen zijn de wandelaars 'vergeten', de enige gebruikers die het pad mochten gebruiken na lang overleg indertijd met ProRail en andere betrokkenen. Doordat er nu al een gecompliceerde deal ligt tussen vele partijen, dreigt de wandelaar nu het kind van de rekening te worden en lijkt er weinig ruimte om nog iets aan de plannen te veranderen.

Lopend Vuur en de website van TeVoet blijven over deze zaak berichten.

LOPEND VUUR

jaargang 18 ■ nummer 1 ■ april 2012 ■ prijs € 2,50

IN DIT NUMMER O.A.

- Wandelnetwerk Vechtdal
- Wandeling Reeuwijkse Plassen/Wiericke
- Boerenlandpaden in gevaar
- Barrières voor wandelaars

TEVOET IN ACTIE

- Actiewandeling oude spoorbaan Wilnis

Denkt u aan de contributie?